

RYGGMÄRGSSKADECENTRUM
GÖTEBORG

Andas lättare, sov bättre och orka mer

Erik Tullin och Fia Lamberg 260521

Plan:

30 min föreläsning / diskussion : Fråga gärna !

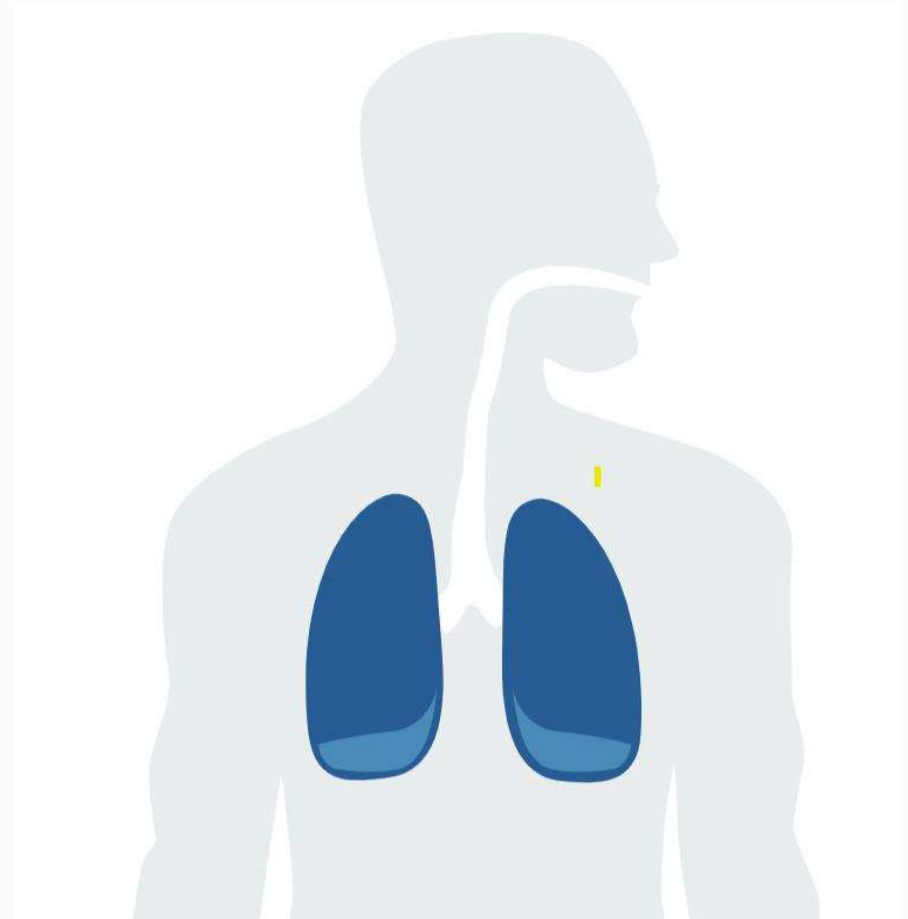
Därefter frågestund, diskussion

Bakgrund

*En ryggmärgsskada ger varierande grad av andningsmuskelpåverkan
Andning är ett av de få systemen som vi kan påverka viljemässigt och inte.*

Bakgrund Andning

- Livsviktigt för att kroppen ska fungera
- Syre in
- Koldioxid ut

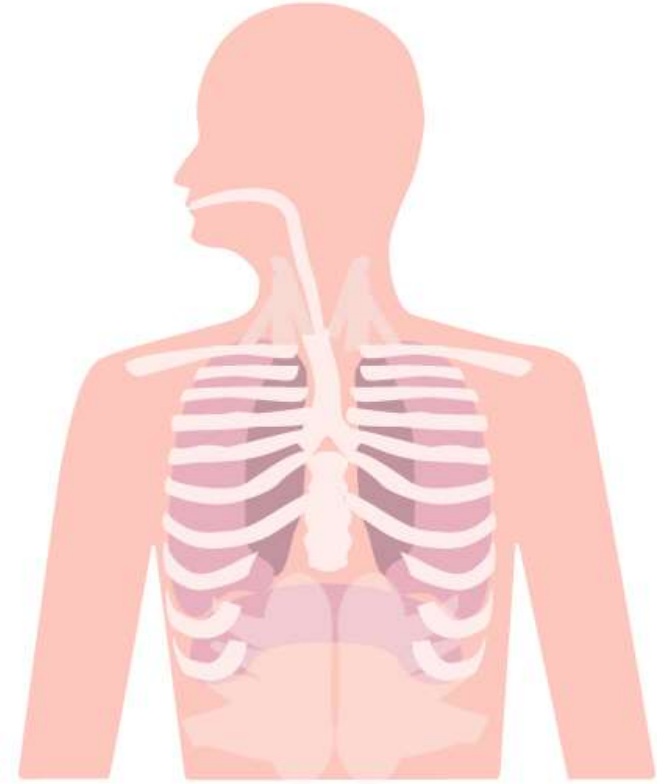
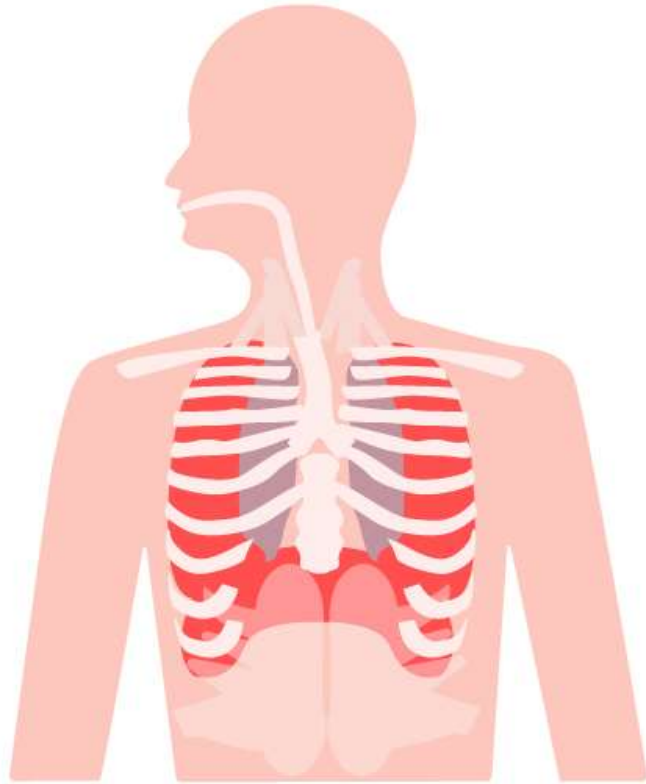
Hur styrs andningen?

Från hjärnan

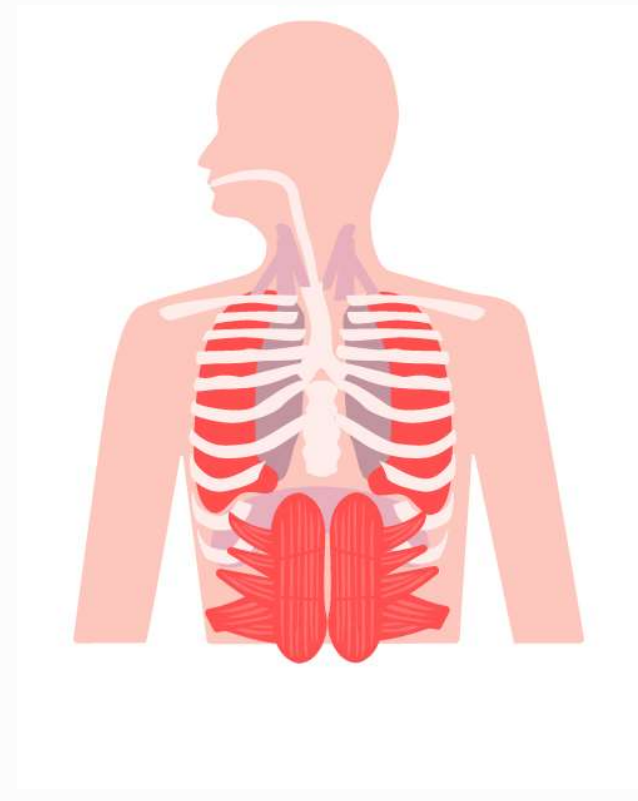
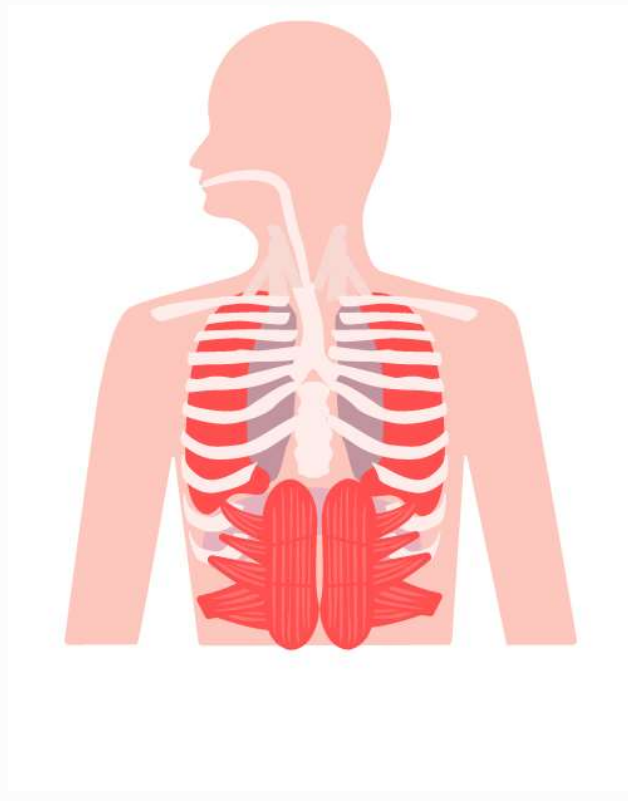
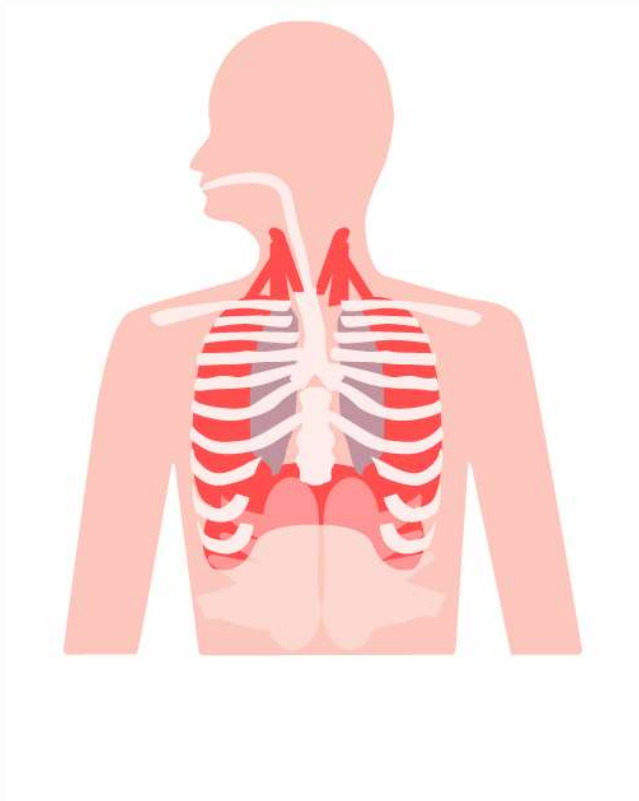
Ryggmärgen

De perifera kemoreceptorerna.

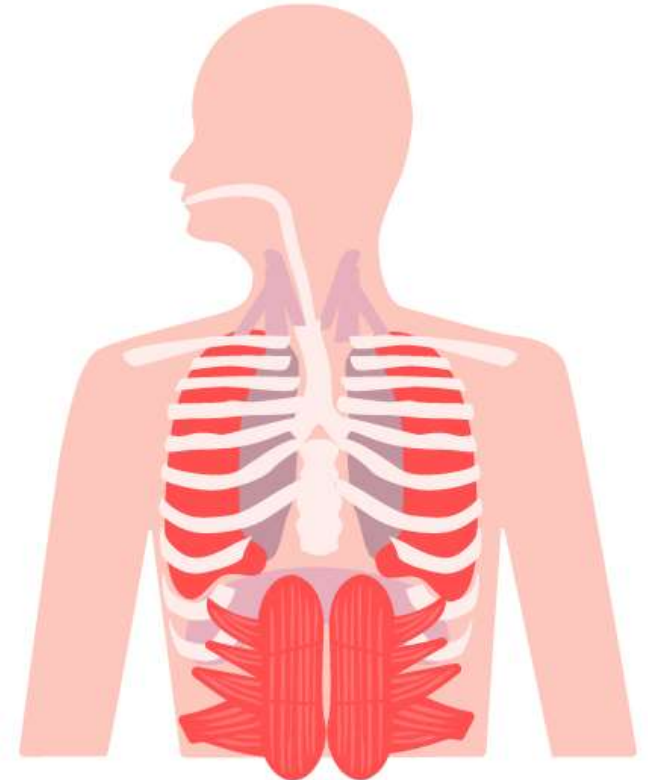
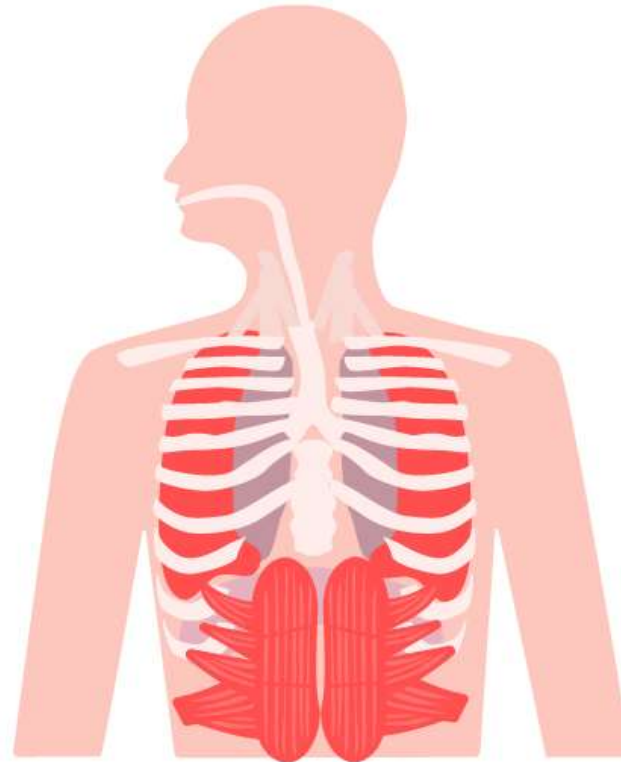
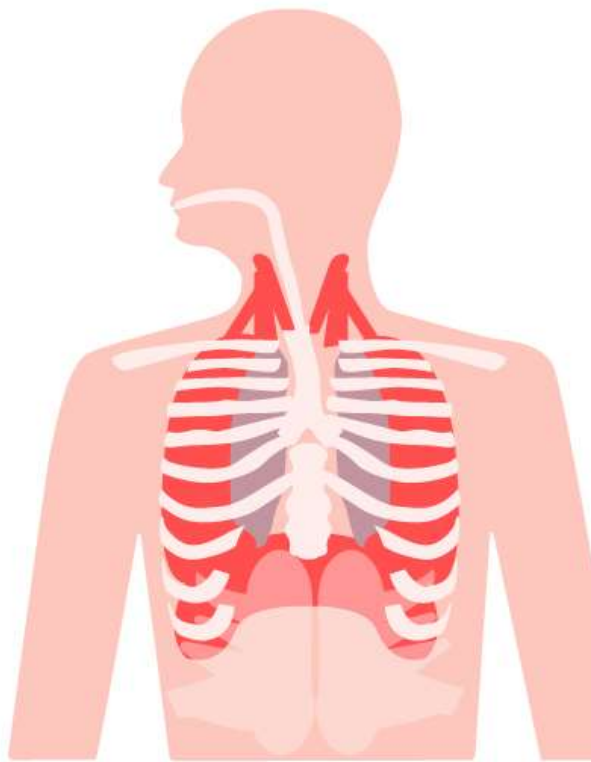
Hur andas vi?

Hur andas vi vid ansträngning och när vi hostar?

Hur andas vi vid ansträngning och när vi hostar?

Varför ska vi vara uppmärksamma på andningspåverkan?

- *Konsekvenser*
- *Vad kan jag göra själv*
- *Vad gör vården*

Vi är äldre idag än igår, även om vi inte vill erkänna det :)

Stigande ålder minskar den respiratoriska kapaciteten

Muskelmassan minskar med stigande ålder

Minskad rörlighet

Nedsatt andningskapacitet

- *underventilation*

Hur känner vi igen det?

Mindre luft in och mindre luft ut

Minskad förmåga att transportera bort koldioxid-påverkar alla organ och funktioner i kroppen

Ökad trötthet, nedsatt koncentration

Ökad risk för lunginflammation och andra infektioner

Vad kan jag själv göra?

Håll en stabil vikt

Träna regelbundet för att ha så bra muskulär hälsa som möjligt

Undvik långvarigt sängliggande

Se över sittande i rullstol

Vaccinera sig mot influensa och lunginflammation

Sluta röka

Gå på regelbundna kontroller

Vad kan sjukvården göra?

Erbjuda regelbundna uppföljningar

Mäta andningskapaciteten och ventilation

Ge träningsråd och råd om eventuell andningsträning

Utprovning av eventuella andningshjälpmedel

Översyn av sittande i rullstolen

Hostkraft

Hur känner vi igen det?

Beroende på skadenivå

Svårt att få upp slem

Behöver hosta många gånger

Vad kan jag själv göra?

Hitta din strategi

Finns olika tekniker för assisterat hoststöd

Vaccinera sig mot influensa och lunginflammation

Sluta röka

Gå på regelbundna kontroller

Vad kan sjukvården göra?

Erbjuda regelbundna uppföljningar

Mäta andningskapaciteten och ventilation

Ge råd om eventuell andningstekniker och hoststöd

Utprovning av eventuella hjälpmedel

Sömnapné

Leder till dålig sömnkvalite

Leder till ökad belastning på hjärta

Hur känner vi igen det?

Morgonhuvudvärk (pga högt P_{cO_2})

Dagtrötthet

Koncentrationssvårigheter

Somnar mitt i VM finalen.

Vad kan jag själv göra?

Håll en stabil vikt

Träna regelbundet för att ha så bra muskulär hälsa som möjligt

Ta kontakt med din vårdgivare om du misstänker sömnapné

Vad kan sjukvården göra?

Erbjuda regelbundna uppföljningar

Mätningar för att bedöma allvarlighetsgraden av apné

Prova ut hjälpmedel för att underlätta på natten (bettskenor, CPAP)

Summa summarum

En så välhållen andningsregim som möjligt och vaksamhet på sömnapné syndrom är viktigt.

- Gå på uppföljningar*
- Ta hjälp om det behövs.*
  - Ta hjälp tidigt*

